

Indúlt BÉTSBÖL Szeredánn 1. August. 1787.

Az LIX-dik Kurirban félben szakadt jobb Világnak hátra maradott része.

Ezen képnek tekintetéből látták a' Lelkek, hogy az a' polgári dolgoknak mostani környül-állásaira tzelezzon. A' minthogy valósággal a' Pápanak még meg-vagyon az a' kívánsága, hogy a' vallást egyedül való hatalommai igazgassa, 's nem tsuda hát, hogy egyedül akar tsak szent lenni. Az Orániai Printz nevelni akarta, a' mint a' Hazafiak mondják, a' maga hatalmát az Amerikai hadakozás' alkalmatosságával, sőt a' mivel még inkább terhelik, egyedül való uralkodóvá akarta magát tsinálni, azért ul a' Hollandiai fajton, és erre való ez a' mellette való irás; hogy, egyedül akar Ur lenni. — A Frantzia Király ezt az egész polgári dolgot itéli, 's abban tsak egyedül

akar mindenek felett leg-főbb lenni. Melly erőssen nem tsudákozhatik Sz. Apostol a' polgári dolgoknak ilyen folyásán, midön láttya, hogy az ő Successorai a' vallást az ország' dolgaival öfzve elegyítették. *Mi leszsz ebből?* így kiált ő-fel, a' dolgok ki-menetele látásának tellyes kívánságával; *mi leszsz ebből?* — Kérdés támadván az eránt a' lelkek közt, mi lehet annak az oka, hogy ma a' népek párt-ütéssel-is iparkodnak szabadságok' meg-szerzésén (és hogy Európának, azon részében, hol Hollandia, és A. Belgium feküfznek, a' magokat fel-emelni kívánó elmék terjednek, és a' lakosok' indulatai ebben a' fzegeletetskében annyira tsiklándoznak? Solon amaz esmeretes nagy törvény-adó tett a' dolog eránt feleletet; mert meg-kell ezt jegyezni, hogy edgy törvény-adó Filofofus leg jobban ismeri az embereknek utait, és a' rend kívül való történeteknek következéseit előre ki-hozza. Solon így adta elő a' maga', párt-ütésről való traktáját: — Az Amérikai had' alkalmazottágával, midön egész Európában a' szabadságról beszéltének, és ezen nép bátor támadásának ki-menetelét óhajtva várták; szerentséjére-é, vagy szerentsétlenségére a' terhe alatt nyomorgó népnek kívánsága szerént lévén vége a' dolognak, úgy tetfzett mindenek előtt, mintha ezen dolog által az emberi természetnek elveszett igazsága törvény szerént itéltetett volna visszsa. — Mind ezen dolgokra résen tartván füleket a' Hollandusok, a' szabadságot kezdték óhajtani ök-is; azt mondották, hogy a' Helytartó minden ő törvényeket bé-nem töltötte, melly Ámsterdami szikra a' Printz' ellenségeitől apronként tápláltatván, végezetre olly sebefs lángal kezdett égni, hogy nagy tsuda leszsz, ha ezen szabadság' tüzes szikrája, melly már a' sok viz között alkalmasint perfel, még nagyobb pufztást-

rást-is nem tézzen. — Az ő szomszédjok a' Brabántziaiak sem tartották híjában füleket ezen idő alatt. A' *Scáldis* vize felett való egyenetlenség' alkalmatosságával, edgy, hazája hafznát gyámolgatni kívánó író támadott Mirábeában. Ez azt bizonyította, hogy az azon való hajókázhatás, még eddég tsak a' Hollandiaikat illeti, 's ha azt akarjátok, így ír ő, ti A. Belgák, hogy a' *Scáldis* vizén szabadon járhattok, értsetek edgyet a' Hollándusokkal, legyetek velek edgy közönséges tárfasággá; így osztán a' *Scáldis* vizét elöttetek bé-zárókkal edgy néppé lévén, azon velek edgyütt hajókázhattok. A' Brabántziaiak ezt meg-olvasták; mert ők-is olvasnak. A' Tsászári rendelések alkalmatosságúl szolgáltanak ezen nyughatatlan elméjű hazafiaknak, annak meg-próbálására, valyon lehetnének-é ők olyan szerentsékek, mint a' szoméd-ság, szabadságokat meg-szerezni. Itt ered az A. Belgák, kevély akaratosága, és az ő régi rend-tartások mellett való hív hazafiúsága. — Ez a' zenebonás indulat meg más felé-is ki-terjedt. *Tyrolisban* a' *Brixeni* Püspökségben tettett ő püspöki Méltóságának a' Tsászári katonaszedést meg-akadályoztatni, a' Fejedelemmel 1773-ban kötött edgyezés ellen-is, melly dolog némelly falukban támadást okozott; itt már tsak ugyan tsendességben van a' dolog. — Más helyen ném. országban *Rudesháim* nevű helységben *Rhaingauban* a' német énekes, és könyörgéses könyv olly kemény paraszthatat támasztott, mellyről az ember még tsak nem is álmodhatna. Akármilyen előre való készület tétetett-is a' végre, hogy ezen nyughatatlanak Sz. János napján a' templomba bé ne mehessenek: tsak ugyan a' két, vallások mellett vitéz *Kron*, és *Jung* nevezetű, zabolátlan indulatú pártosok magok mellé edgy-néhány száz férjfiakat, és erőfs hitű afzszonyokat vé-

vén

vén a' templomba erőszakoson bé-mentenek. Krou maga mint edgy áhítatos Mife mondó Pap, énekelvén és könyörögvén, azon a' pogány nyelven, mellyből edgy szót sem értett, a' halgatói-is vele edgyütt mondták a' szokott deák szóllás formákat *Aschparges moe*, e' helyett, hogy: *Asperge me 's a' t.* Bóldog Isten! mire mehet a' szent előre képzelt vélekedés? illyen nagy a' szabadságra való vágyódás. Könnyű észre venni, kik szoktak az e' féléknek indítói lenni. — mi lesz ebből? — Júniusnak 20-dik napján meg-indult edgy sereg fegyveres tanuló *Huigen* Úr vezérlése alatt *Lejdából Voerden* felé, kik minekutánna úttokban *Udevaterben* még szaporodtanak volna, meg-érkeztenek *Voerdenbe* estvének idején: meg-fog kevés napok alatt *Schul Uram* is, ezen Sereg' Oberstere, *Ultrajectumból*, a' hol a' maga alatt valókkal fekszik, ide érkezni. He! he! hogy még a' Deákok' erében-is ver a' hazafiúi vér. Ezek pennával fogják ellenségeket átal verni. Gyöngyözü példa! — Már öt esztendeje, hogy *Prátóban* Szűz Máriának azt a' képét, mellynek ennek előtte minden esztendőben bizonyos napon innepet szenteltek, a' templomból kivitték, és a' neki szenteltetett inneplés-is meg-szünt. Midőn ezen innep nap az el-múlt héten ismét elé fordult volna, kényszeríték a' buzgó halgatók a' Püspöknek jelen nem létében, a' helyette szolgáló Papot, hogy az említett képet a' templomba ismét visszahelyeztesse, 's neki innepet tartson; mellyet pompás processióval meg-tselekedvén, kéntelenítettett a' nagy Isteni szolgálatot, nem a' Pistójai, hanem Római szokás szerént énekelni, és e' szerént az Isten' Sz. Annyának öt esztendők alatt benn maradott áldását ötször edgy másután ki osztogatni. Ennekutánna minden könyveket, akár énekes, akár könyörgéses, akár nyom-

nyomtatott, vagy csak írott, akár *Quesnel*, akár *Ratzin* munkája volt-is, mellyet a Püspök nem rég nyomtatott, edgyfzóval, a mellyben csak valami új dolog volt, magának a Püspöknek portrétyával edgyütt el-vévén, edgy rakás fánn meg-égették. A Püspök követői között mindennek, a kit elő-kaphattak, meg-kellett igérniek, hogy semmi új dologban tovább a Püspököt nem követik; ez a dolog 24 órákig tartott, a hová maga a nagy Hertzeg meg-nem érkezhete, el-törvén a kereke.

Elegyes Tudósítások.

Az újjabb Belgiumi és Hollándiai környül-állások. Midön az A. Belgiumbélieknek már minnyájan pártot-ütött tollas kalap lett volna fejekben; akkor adának hírt a magok törvényes és frigyos óltalmazóknak, hogy őket, és az ő törvényeiket óltalmaznák, kiktől ezen feleletet vevék. Ha akkor nem kérdettetek tanátsot, midön törvényes Uratok ellen pártot akartatok ütni, most már késő segítséget koldúlni; és tökéletes igazság, hogy sem az A. Belgiumbélieknek, sem a Hollándusoknak valóságos pártfogójok nintsen; de még-is mind a ketten a magok vakmerőségeiben álhatatosok. A Hollándusok ugyan az 1785-ben *Fontáneblaó*ban kötött frigy szerént, a pénzt a F. Tsászárnak le-tették; de az A. Belgiumbéliek, a F. Monárkhának Hertzeg *Kaunitz* Úr által hozzájuk küldetett levelére (mellyben a F. Monárkha azt kívánna vala, hogy mind a fő Kormányozó Hertzeg, mind a Belgiumi Státusoknak Députátusai, Bétsbe jönének, hogy ő Felsége maga személyszerént meg-világosíthatná előttök az ő jóvokra és boldogságokra tzelező szándékát, és hogy nem az ő törvényeiket és szabadságaikat kívánna el-rontani, hanem csak

tsak a' hibáktól igyekeznek azokat meg-tisztítani) nem hogy engedtenek volna; sőt minden Státufokból edgy 2 egész napokig tartó gyűlést hirdetvén, el-végezték vala közönségesen, hogy se a' Helytartó Hertzeget el-ne botsátanak, sem Députátufokat ne küldenének, hanem minden az ő életét a' Haza szabadságáért (mint-ha a' veszedelemben forgana a' jó rendeléseknek és világosításnak bé-vitelével) fel-áldozni kész legyen; és ezen tanátskozás után még keményebb kadi-készületekhez fogának. Más levelek szerént, már a' Députátufok útban vagynak, és minden órán Bétsbe fognak érkezni; de ezen hírnek ellene láttatnak mondani azon környül-állások, mellyszerént, a' már nevezett Hadi-fergeken kívül meg-több fergek-is vettének úti-készületre való parantsolatot; ú. h. az indulandó fegyveres népnek száma 80 ezer főből fog-állani, és a' Monárkha maga-is útnak készül, hová? nem tudatik; kit a' N. Magyar K. Testörzök fergéből 6, a' Lengyelekéből 4 Gárda fog-késérni, kik részszerént Kuriri szolgálatot, részszerént Testörzői hivatalt tejeendőek lesznek. Mindenek azt itélik, hogy ő Felsége Bonba menendő, hogy Birodalombéli országos haditanátsot fog-tartani, hová már előre mindenféle Regimentekből fok Tisztek küldettek. Az edgyik Kurirnak a' másikat való fel-váltása Béts, Brüsffel, Páris, London és Berlin között rendkívül való — a' hadi-készület nem kulömben — edgynehány hetek alatt bizonyost fogunk mindenről tudni; most pedig tsak azt írhattuk bizonyosnak, a' mit látunk, hogy a' hadi-készületeket vivő szekerek és a' Pattantyúfok már rég, hogy Lintzfelé indúltanak; a' Bétsben fekvő Regimenteknek mustrájok tartaték, újj köntösbe öltöztettének, és 6 napok alatt minnyájan indulandók. — 26-dik Júlii 100 ezer aranyok küldettek Laibak-

ba edgy *Prajsz* Regimentbéli Tiszt', és edgynehány fegyveres Katonáknak őrizetek alatt, hogy a' *Thurn* ottan által menő fergének szükséges úti költsége ki-fizetteflék. A' többi Regimentekkel-is így fognak bánni. — Gróf *Monyorokereki*, *Erdödi Antal* Úr, G. *Erdödi János* Úrnak fia, G. *Herberstáin* Úrnak *Mária Kajétána* nevű Leányával ösze-keleének. — Heves Vármegyében edgy 3 fontos kövé vált fogot találtak; melly, noha a' régiség miatt kövé változott-is, még-is némelley helyeken egészfen meg-maradván a' tsont, tengeri állat fogának lenni tartatik. Itt *Noé*-nak megínt edgy argumentoma az *Özönviznek* bizonyítására, mellyet már most fokban mósojogva hisznek. — Mind a' két *Sicilliának* Királya minden faragott képeket, még tsak a' maga *Farnasse* Palotájában-is, öszve-rakatott, és hajóval küldi *Nápolyba*. A' *Toskánai* nagy Hertzeg-is az efféle képeket, és régiségeket, a' mellyek ama nevezetes *Medici al-Monte Pincio*ban találtattak vala, *Flórentziába* hordatta, és ott kótyavetyélteti. Azok a' szentség után fáradozó idegenek, kik ennekelötte *Rómába* gyalogólván, ezen faragott képeket tartó tárokat-is, mint régiségeket, nagy bámulással látogatták, nem kevéllé fognak ennek el-pusztulásán fajnálkozni. A' *Toskánai* nagy Hertzeg, *Rómában* a' *Mártzius*' mezején, és a' *Pinció* hegyén lévő palotáit áruba botsátotta. — Némelley Levelekből azt olvastuk, hogy A. *Belgiumban* már 60 ezer nép áll fegyverben a' hazafiak között, melly hírnek inkább híhetnének, ha *Hollandiából* nem jött volna. A' *Bétsi* Publikum beszéli, hogy *Mária Kristina* Hertzeg-Acszony, és *Albert* Hertzeg, más Kormányozó széket fognának nyerni magoknak, melly nem olly kedves hely lenne, mint *Belgium*, és *Brüsszelbe* többé nem fognának vissza menni. — A' *Hollán-*

dufoknak a' H. Hertzeg' Katonáival lévő véres tsatái
 a' vezedelmes környül-állások közt nem szünnek, és
 az ő hazájok mellett való álhatalos kegyetlenségeknek
 az-is edgy bizonyos jele, hogy midőn nem régiben
 a' Pátrióták, a' Hertzeg' Katonái között edgyet nem
 régiben, halálra löttének volna, annak holt t. s.
 tét-is keményen meg-verték, fejét vették, és edgy
 kard' hegyibe függettvén, *Utrechtbe* nagy pompával
 bé-vitték, és ott karóba verték; sőt a' *Niederrháin-*
ból jövő levelek azt az irgalmatlan hírt hozták, hogy
 az *Orániai* Hertzeg halálra lövetett; melly hír csak
 alig lehet igaz. — Azt vetegetik a' Politikusok, men-
 nyiben fog az *Auszriai* sergeknek *Hollandiáig* való
 költözködések kerülni; 's úgy találják, hogy csak
 edgy ágyúnak helybe-állítására 1500 f-ba kerül. —
 Azt bezzéli a' Bétsi köz-nép, hogy az *Uraságok* *Ma-*
gyar *Huszárjai* ezután kard és tarfaj nélkül fognak
 járni. — Azon a' már tudva lévő kis *Cirkassiai*
Leánykán kívül még több tatár *Leányokat* hozatott
 magával a' *F. Monárkha*, kik itten az *afszonyi*
tsinoflágra taníttatnak; sőt edgy igen gazdag szüléke-
 től származott süket és néma-is hozatik *Krimiából*
Bétsbe a' *Süket-Némák* *Oskolájába*. — Ha fel-támad-
 na amaz ártatlan életű *Sz. János Nepomuk*, 's meg-
 látná; hányféle formában jádzik a világ vele, megint
 vizsgálja menne az örök életre. Bétsben a' *Leopold-*
Városban lévő *Tzukthausban* a' gonofztévök között
 lántzon áll a' szegény *Szent János*, és a' rabok *Pap-*
jától gonofztévök *Pátronusának* tétellett. —